

PIRKANMAAN LUMO-OHJELMA

JA

TOIMENPIDESUUNNITELMA

Pirkanmaan ELY-keskus

17.5.2023

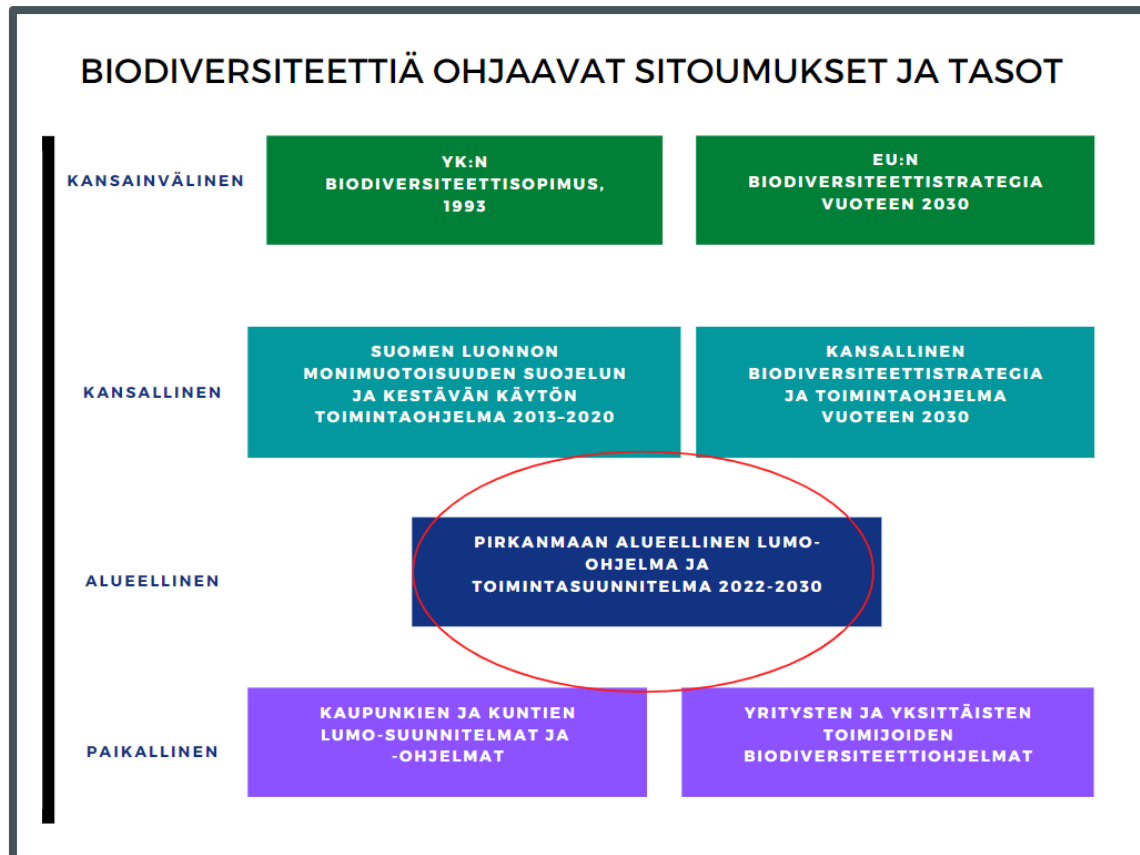
Projektikoordinaattori, Tuulia Lahtinen

Sisältö

- Pirkanmaan LUMO-ohjelman valmistelu
- Toimenpidesuunnitelman valmistelu
- Ajatuksia prosessista ja eväitä muille
- Jatkoaskeleet

TAUSTA JA TARVE

- Jalkauttaa kansainvälisiä ja kansallisia biodiversiteettiohjelmia alueelle
- Luonnon monimuotoisuus on paikkasidonnaista
 - tarve keskittyä luonnon monimuotoisuuteen maakunnallisella tasolla
 - huomioida maakunnalliset erityispiirteet
- Kokoaa alueella jo tehtävää luonnon monimuotoisuuden hyväksi tehtävää työtä yhteen ja kannustaa systeemistä muutosta
 - Maakunnan ohjelmaan linkittyvät myös paikallisten toimijoiden omat LUMO-ohjelmat ja suunnitelmat

Pirkanmaan LUMO

Luonnon moni- muotoisuus- ohjelma 2022–2030

Lumon valmisteluprosessi

- Asiantuntijoiden tekemä luonnon tilan taustaselvitys
- Sidosryhmätyö
- Asiantuntijatyöpajat
- Ohjausryhmätyöskentely

Pirkanmaan Lumon valmisteluprosessi

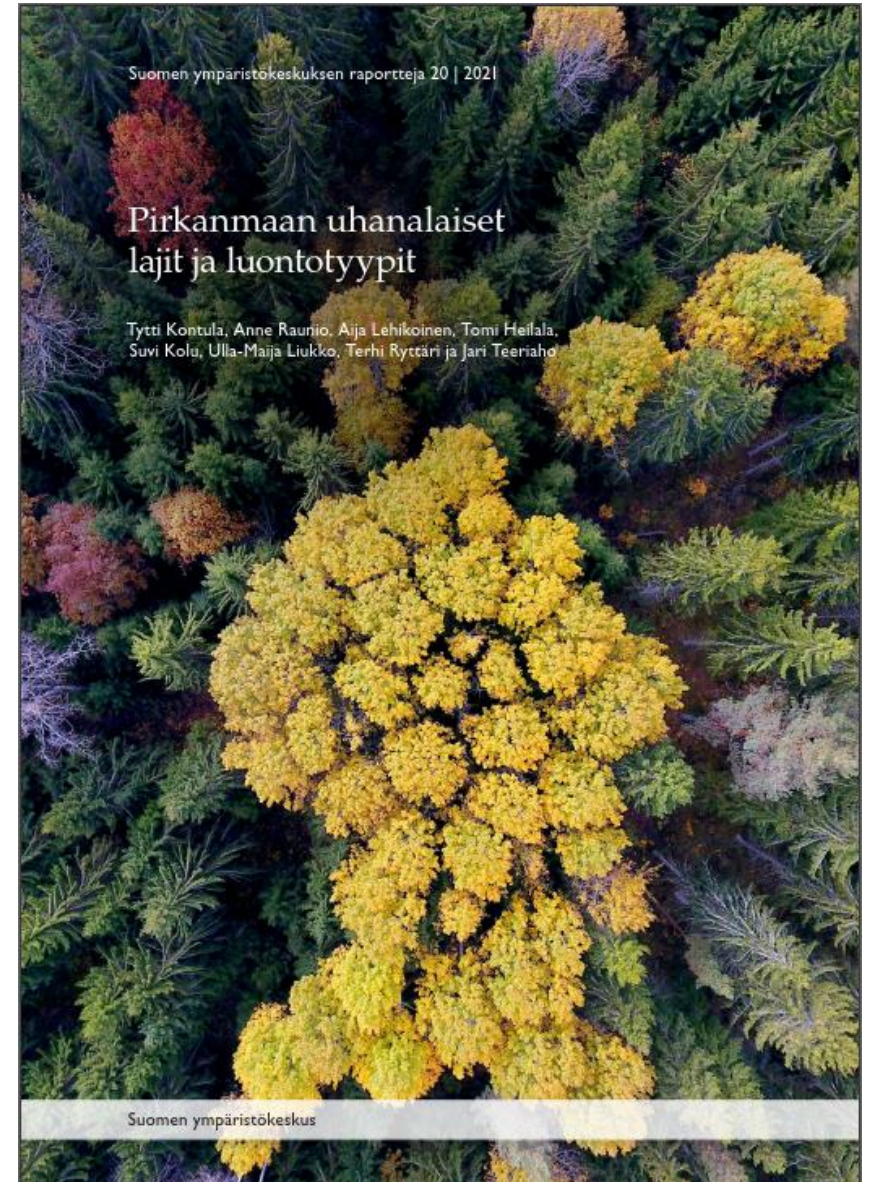

TAUSTASELVITYS

Sykeltä taustaselvitys maakunnan luonnon tilasta

- Valtakunnallisesti uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja tarkasteltaessa Pirkanmaalle määriteltiin ensimmäistä kertaa maakunnallisia vastuulajeja
 - Vastuulaji = laji, jonka säilymisen kannalta juuri Pirkanmaa on erityisen merkittävä alue
 - Yhteensä näitä vastuulajeja määriteltiin 113 kappaletta
 - Metsät, sisävedet ja rannat, suot, kalliot, perinne- ja kulttuuribiotoopit
 - Luontotyypit: ei määritelty vastuuluontotyyppejä (käytävissä olevat aineistot eivät useinkaan sisältäneet tietoa luontotyypin tarkkuudella, vaan ainoastaan päätyyppiryhmien tasolla)

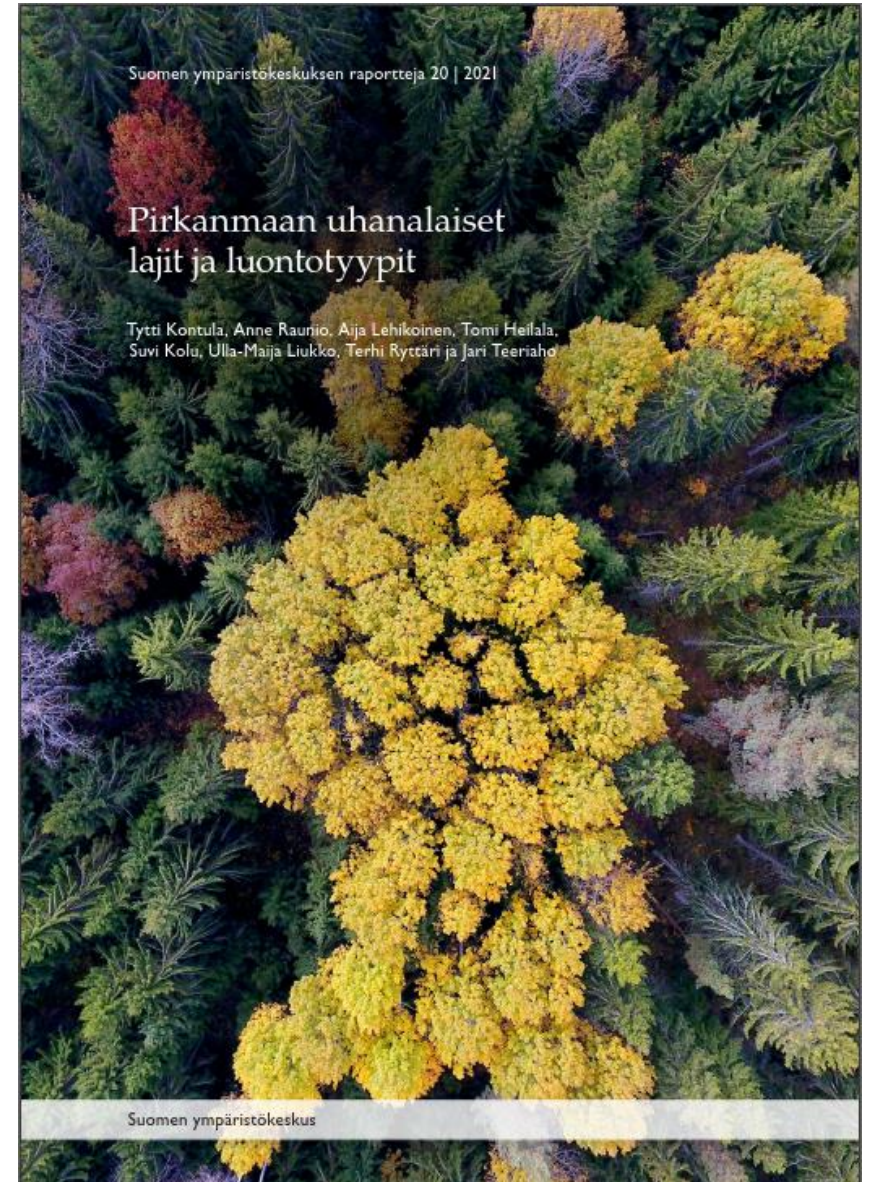
→ Selvitys paljasti hyvin myös alueen kriittiset tietopuutteet

TAUSTASELVITYS

Selvityksessä esiteltiin myös

- uhanalaistumisen syitä ja suurimpia uhkia
 - toimenpide-ehdotuksia, miten turvata luonnon tulevaisuus Pirkanmaalla
- Selvitys koettiin äärimmäisen tärkeäksi ohjelman tekemisessä

ASIAANTUNTIJATYÖPAJAT, SIDOSRYHMÄTYÖ JA OHJAUSRYHMÄTYÖSKENTELEY

Syken taustaselvityksen lisäksi pidettiin asiantuntijatyöpajoja, joissa pohdittiin tietopohjan kautta mahdollisuuksia edistää luonnon monimuotoisuutta Pirkanmaalla

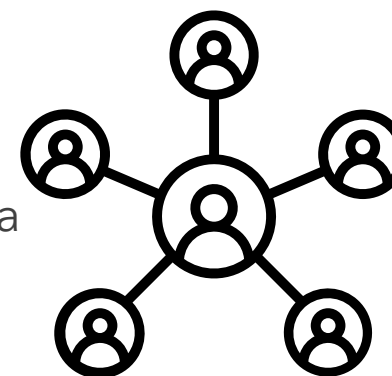
- Teemoina: Metsät ja suot, Maatalousympäristöt ja perinnebiotoopit, Vesiluonto ja Rakennettu ympäristö

→ Laaja sidosryhmäyhteistyö

- osallistettu paljon alueen tahoja ohjelman tekemiseen
- tiedon pohjalta yhteensovitettiin yhteiset näkemykset, joista muodostuivat ohjelman visio ja tavoitteet, joihin kaikki osallistuneet sitoutuivat

Kokonaisuutta ohjasi säännöllisesti kokoontunut ohjausryhmä

- Edustajia mm. kunnista, järjestöistä, yhdistyksistä, koulutusorganisaatioista

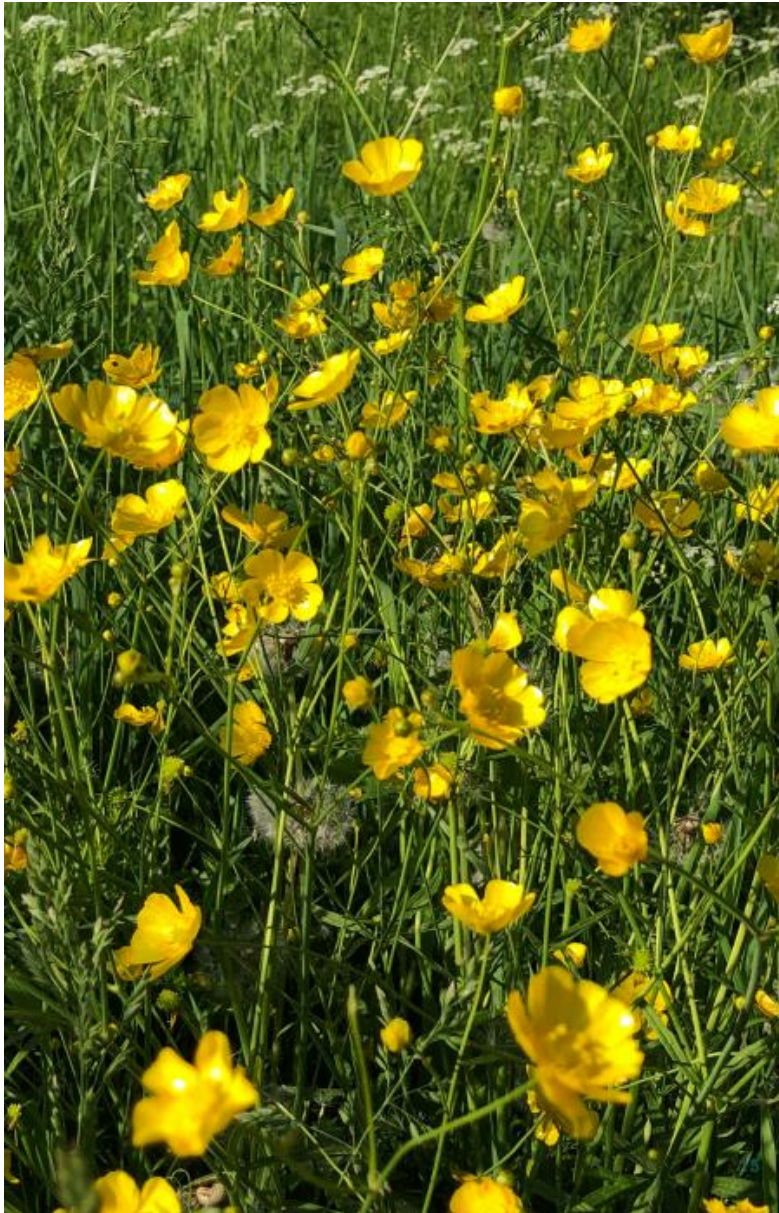

Pirkanmaan LUMO

Luonnon monimuotoisuusohjelma 2022–2030

- Ensimmäinen maakunnallinen luonnon monimuotoisuusohjelma
- Maakunnassa yhdessä muodostettu visio ja konsensus siitä, miten Pirkanmaan luonnon monimuotoisuutta voidaan edistää
 - Visio ja tavoitteet, jotka ohjaavat lumotyön toteuttamista maakunnassa
- Keskittyy perinteisen viranomaistyön ohella tapahtuvaan muutokseen, jossa olennaista on vapaaehtoisuus ja toimijoiden aktivointi luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

VISIO

I Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen maakunnassa pysähtyy ja muutosprosessi monimuotoisuuden lisäämiseksi käynnistyy

II Luonnon monimuotoisuus valtavirtaistuu ja on pirkanmaalaisten yhteinen ylpeydenaihe

III Monipuolinen tutkimustieto ja koulutus ovat päätöksenteon ja toiminnan lähtökohdat

IV Yhteinen toimijuus ja luontosuhde vahvistuvat

TAVOITTEET

→ 22 erilaista konkreettista tavoitetta

Jakautuvat neljään teemaan vision mukaisesti

1. Ohjelman läpileikkaavuus ja vaikuttavuus: monimuotoisuuden vahvistuminen
2. Viestintä, arvostus ja asenteet: monimuotoisuuden valtavirtaistaminen
3. Osaaminen, koulutus, tietoon perustuva toiminta: tietopohjaisuus
4. Vapaa- ja omaehtoisuus, sitoutuminen, vastuu: luontosuhde

OHJELMASTA TOIMENPIDESUUNNITELMAAN

- Ohjelman viimeistelyn yhteydessä aloitettiin toimenpidesuunnitelman valmistelu. Tavoitteena oli käytännönläheinen ja päivitettävä kokonaisuus
- Aloitus: Ohjelmatyöhön osallistuneille lähetettiin kysely syksyllä 2022 toimenpide-ehdotuksista, joilla he osallistuisivat ohjelman toteutukseen. Kysely oli auki myös Pirkanmaan Lumon nettisivulla
- Toimintasuunnitelman I osio valmistui joulukuussa 2022
- *Osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen*

TOIMENPIDESUUNNITELMA, OSA I

Toimenpidekirjauksia n. 60 kpl

- mukana kuntia, koulutusorganisaatioita, yrityksiä, järjestöjä, yhdistyksiä
- Jokaisen osallistujan vahvuuksia ja toimintamahdollisuuksia hyödyntäen - kumppanuuksia etsien
- Jatkuvasti päivittyvä ja rakentuva listaus

toimenpide-esimerkkejä

- Yhteistyönä toteutettava vesistökuunnostushanke
- Kaikille suunnattu LUMO-päivä Sastamalassa
- Monimuotoisen soiden ennallistamisen pilottihanke
- LUMO-aiheiset koulutukset (kaupunkiluonnon monimuotoisuus, vesistökuunnostus jne.)
- Yritystalkoot (esim. perinnebiotoopit)

TOIMENPIDESUUNNITELMAN OSA 1 OSALLISTUJAT

- Pirkanmaan ELY-keskus
- Pirkanmaan liitto
- Syke
- UPM Metsä
- Metsäkeskus
- MTK
- Tampereen kaupunki
- Parkanon kaupunki
- Virtain kaupunki
- Kekkilä-BVB
- Destia Oy
- Rudus Oy
- Viheriä
- AhlmanEDU
- Tampereen luontokoulu KORENTO
- Tampereen yliopisto
- Kangasalan luonto ry
- Suomen Luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry
- Luonnonperintösäätiö
- Virtavesien hoitoyhdistys ry
- Villi Vyöhyke ry

LUMOTYÖN JATKUMINEN

- Lumo-ohjelman ja toimenpideohjelman päivittäminen ja kehittäminen
- Toimenpiteiden seurantamenetelmien kehittäminen
- Lumo-viestintä
- Uusien toimijoiden mukaan saaminen Lumo-toimenpiteisiin
 - Haasteena saada ei-kiinnostuneet mukaan ja löytää oikeat kanavat
 - Kiinnostuneiden osallistumisen mahdollistaminen, yhteistyössä auttaminen

AJATUKSIA PROSESSISTA JA EVÄITÄ MUILLE

- Alueen luonnon tilan selvittäminen erittäin tärkeää
 - Tietopohja, uhkien tunnistaminen, tietotarpeen selvitys
 - Vastuulajien määrittely uusi menettelytapa
- Asiantuntijatyöpajat koettiin mielekkäinä ja tuloksellisina
- Yhteinen keskustelu: käytettävissä oleva aika vs. ohjelmaan sitoutuminen, laaja hyväksyntä
- Osallistaminen
 - tasavertaisuus
 - monikielisyys ja -kulttuurisuus paremmin huomioon, sekä valmiin työn saavutettavuus
- Mittarit: kuinka konkreettisesti seurata ja mitata monipuolisia toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen?

AJATUKSIA PROSESSISTA JA EVÄITÄ MUILLE

- Olemassa olevat materiaalit
 - Valmiita kuntien Lumo-ohjelmia on jo (Pirkanmaalla esim. Tampere ja Pirkkala, Kangasala aloittamassa)
 - Luonnon tilan selvitys maakunnallisiin Lumo-ohjelmiin → erinomainen pohja kuntien itse täydentää tämän pohjalta
- Sisällön hahmottaminen
- Hyväksi havaittujen työskentelytapojen jakaminen
- Metsähallituksen koordinoima Priodiversity LIFE -hakemus
 - Mahdollistaisi 8 maakunnan alueille Lumo-ohjelmat: Lappi, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo, Kaakkois-Suomi, Varsinais-Suomi, Pirkanmaa

KIITOS!

LISÄTIETOA

- Pirkanmaan LUMO-ohjelma ja toimenpidesuunnitelma sekä toimenpide-ehdotuslomake löytyvät nettisivulta

<https://www.ely-keskus.fi/web/pirkanmaan-lumo/etusivu>

- Syken taustaselvitys

[https://helda.helsinki.fi/handle/10138/328936Pirkanmaan_uhanalaiset_lajit_ja_luontotyypit \(helsinki.fi\)](https://helda.helsinki.fi/handle/10138/328936Pirkanmaan_uhanalaiset_lajit_ja_luontotyypit_(helsinki.fi))

